

การประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมภาวะผู้นำทางการปกครอง
ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในตำบลเมือง อำเภอเมือง จังหวัดเลย
**APPLICATION OF BUDDHIST PRINCIPLES TO PROMOTE
ADMINISTRATIVE LEADERSHIP OF KAMNANS AND
VILLAGE HEADMEN IN MUEANG SUBDISTRICT,
MUEANG DISTRICT, LOEI PROVINCE**

พระมหาสนาม ปภาโส (คำภีบาล)¹, ธงชัย สิงอุดม², ศตวรรษ สงกาพันธ์³

^{1,2,3}มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์เลย

Phramaha Sanam Pabhaso (Khamphiban)¹

Thongchai Singudom², Satawat Songkaphun³

^{1,2,3}Mahachulalongkorn Buddhist University, Loei Religious College
Corresponding Author E-mail: sanam.pahaso@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาระดับภาวะผู้นำทางการปกครองของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในตำบลเมือง อำเภอเมือง จังหวัดเลย 2) เพื่อเปรียบเทียบภาวะผู้นำทางการปกครองของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในตำบลเมือง อำเภอเมือง จังหวัดเลย โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล และ 3) เพื่อนำเสนอการประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมภาวะผู้นำทางการปกครองของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในตำบลเมือง อำเภอเมือง จังหวัดเลย เป็นการวิจัยผสมผสานวิธี กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ผู้บริหาร สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล และตัวแทนประชาชน ตำบลเมือง อำเภอเมือง จังหวัดเลย จำนวน 300 รูป/คน และผู้ให้ข้อมูลสำคัญ 12 รูป เครื่องมือที่ใช้คือแบบสอบถามมีความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.925 สถิติที่ใช้ ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เชิงเนื้อหาและหาข้อสรุปสำหรับการศึกษเชิงคุณภาพ ผลการวิจัยพบว่า 1) ภาวะผู้นำตามหลักปาปนิกรรมของของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในตำบลเมือง อำเภอเมือง จังหวัดเลย โดยภาพรวมทั้ง 4 ด้าน อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยจะเห็นว่า ภาวะผู้นำนั้น มีกระบวนการที่มีประสิทธิผลของการบริหารอย่างชัดเจน ตลอดจนได้รับความร่วมมือจากพนักงานขององค์การบริหารส่วนตำบลเมืองและจากประชาชน ในการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ 2) ประชาชนมีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำทางการปกครองของกำนัน ผู้ใหญ่บ้านในตำบลเมือง อำเภอเมือง จังหวัดเลย จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล พบว่า เพศ อายุ และอาชีพ แตกต่างกัน และ 3) การประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมภาวะผู้นำทางการปกครองของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในตำบลเมือง อำเภอเมือง จังหวัดเลย พบว่า ประกอบไปด้วย 4 ด้าน คือ (1) ด้านการมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ (2) ด้านการสร้างแรงบันดาลใจ (3) ด้านการกระตุ้นให้ใช้ปัญญา และ (4) ด้านการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล และจากการสัมภาษณ์ถึงการปฏิบัติตามหลักปาปนิกรรม ประกอบไปด้วย จักขุมา วิรูปโร และนิสสยสัมปันโน

คำสำคัญ: การประยุกต์หลักพุทธธรรม; ภาวะผู้นำทางการปกครอง; กำนันและผู้ใหญ่บ้าน

ABSTRACT

The objectives of the research were to 1) study the level of administrative leadership of subdistrict heads and village heads in Mueang Subdistrict, Mueang District, Loei Province; 2) compare the administrative leadership of subdistrict heads and village heads in Mueang Subdistrict, Mueang District, Loei Province, categorized by personal factors; and 3) propose the application of Buddhist principles to enhance the administrative leadership of subdistrict heads and village heads in Mueang Subdistrict, Mueang District, Loei Province. This mixed-method research involved 300 participants, including subdistrict heads, village heads, executives, members of the subdistrict administrative organization council, and local community representatives in Mueang Subdistrict, Mueang District, Loei Province. There were also 12 key informants. The research instrument was a questionnaire with an overall reliability of 0.925. Statistics used included frequency, percentage, mean, and standard deviation. Data analysis involved content analysis and conclusions for qualitative study. 1) Leadership according to the principles of papanikdhamma of the kamnans and village headmen in Mueang Subdistrict, Mueang District, Loei Province. Overall, all 4 aspects are at a high level in every aspect. It can be seen that the leadership There is a clear effective process of administration. 2) People have opinions on the administrative leadership of the kamnan. Village headmen in Mueang Subdistrict, Mueang District, Loei Province, classified according to personal factors, found that gender, age, and occupation differed. and 3) The application of Buddhist principles to promote the governance leadership of village chiefs and village heads in Mueang Subdistrict, Mueang District, Loei Province, was found to encompass four aspects: (1) idealized influence, (2) inspirational motivation, (3) intellectual stimulation, and (4) individualized consideration. Interviews on adherence to the principles of Papanikkasutt Dharma reveal elements including Chakkhuma (being farsighted), Viduro (being well-versed), and Nissayasampanno (being dependable).

Keywords: Application of Buddhist principles; Administrative leadership; Village Headmen;

บทนำ

ผู้นำเป็นองค์ประกอบที่สำคัญของการบริหารงานในองค์กร จะประสบความสำเร็จหรือล้มเหลวในการดำเนินงานนั้น ปัจจัยสำคัญที่สุดก็คือ ตัวผู้นำ ผู้นำเป็นบุคคลที่มีความสำคัญเป็นอย่างยิ่งในการนำครอบครัว ชุมชน สังคม หรือประเทศชาติ ให้ไปสู่ความเจริญรุ่งเรืองความร่มเย็นเป็นสุขอันเป็นเป้าหมายที่พึงประสงค์ของบุคคลและสังคมทั่วไปเนื่องจากมนุษย์เป็นสัตว์สังคม สังคมมนุษย์กับการปกครอง เป็นสิ่งที่เกิดขึ้นมาพร้อมกัน เพราะผู้นำ มีภาระหน้าที่และมีความรับผิดชอบโดยตรง ที่จะต้องทำการวางแผน สั่งการ ดูแลให้บุคลากรขององค์กรสามารถขับเคลื่อน ปฏิบัติงานต่าง ๆ ให้ประสบความสำเร็จ ปัญหาที่เป็นที่สนใจของนักวิชาการและบุคคลทั่วไปอยู่ตรงที่ว่า “ผู้นำ” จะต้องทำอะไรหรือมีวิธีการทำอะไร จึงทำให้ผู้ใต้บังคับบัญชาหรือผู้ตามเกิดความผูกพันกับงานแล้ว พุ่มเทความสามารถและพยายามที่จะทำให้งานสำเร็จ

ด้วยความเต็มใจในการปฏิบัติงานให้สำเร็จอย่างมีประสิทธิภาพ ตามเป้าหมายและวัตถุประสงค์ขององค์กร (ดิน ปรัชญพฤทธ์, 2543, น. 46)

กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ถือเป็นส่วนหนึ่งของสถาบันการเมืองการปกครอง ซึ่งได้ถือกำเนิดและมีพัฒนาการอย่างต่อเนื่องมาตั้งแต่สมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 5 โดยกำนัน ผู้ใหญ่บ้านมีบทบาทและอำนาจหน้าที่ในเขตตำบลและหมู่บ้าน ที่เรียกกันว่า “การปกครองท้องที่” กำนัน ผู้ใหญ่บ้านจึงมีฐานะเป็นผู้แทนของรัฐที่ปฏิบัติงานใกล้ชิดกับประชาชนในท้องที่ ช่วยในเรื่องการประสานงาน การประชุมลูกบ้าน การแจ้งข่าวสารของทางราชการให้ลูกบ้านรับทราบ และดูแลความสุขทุกข์ของลูกบ้านในด้านต่างๆ ดังนั้น กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน จึงมีสถานะที่เป็นทั้งผู้แทนประชาชนและเป็นผู้นำของชุมชน กล่าวคือ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน สวมบทบาทสองด้านพร้อมกัน คือ กิ่งข้าราชการประจำและกิ่งข้าราชการการเมืองในระดับท้องถิ่น โดย กำนัน ผู้ใหญ่บ้านเปรียบเสมือนกลไกที่สำคัญของการปกครองในส่วนท้องถิ่นและเป็นตัวแทนของกระทรวงมหาดไทยในการเป็นผู้นำตำบล หมู่บ้าน ที่มีบทบาทสำคัญในการเป็นผู้ช่วยเหลือทางราชการในการบำบัดทุกข์บำรุงสุขแก่ประชาชนในตำบลหมู่บ้าน ประสานประชาชนในพื้นที่ นำแนวนโยบายของรัฐกระทรวง ทบวง กรมต่าง ๆ มาปฏิบัติในพื้นที่ และเป็นผู้แทนประชาชนในตำบล หมู่บ้าน ในการติดต่อกับภาคส่วนต่าง ๆ รวมทั้งประสานงานกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อทำให้ประชาชนในตำบลหมู่บ้านมีความอยู่ดีกินดีและชุมชนมีความสุข (สุริยะ วิริยะสวัสดิ์, 2552, มีนาคม, น. 11-15)

การส่งเสริมภาวะผู้นำทางการปกครองของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ควรนำเอาหลักธรรมมาเป็นเครื่องมือในการบริหารจัดการ เพื่อนำมาประยุกต์ให้เหมาะสมกับสถานการณ์ในการบริหารจัดการขององค์กรในด้านต่างๆ เพื่อเป็นประโยชน์และเกิดประสิทธิภาพทางการบริหารจัดการโดยความต้องการของประชาชนในท้องถิ่นนั้นอย่างแท้จริง ซึ่งหลักธรรมที่เกี่ยวกับการบริหารจัดการในการอยู่ร่วมกันในสังคมนั้น มนุษย์ทุกคนล้วนปรารถนาเป็นที่รักของคนรอบข้าง เป็นที่ยอมรับนับถือของทุกๆ คน และปรารถนาที่จะได้ยินได้ฟังคำยกย่องสรรเสริญ มากกว่าเสียงนินทาว่าร้าย พระพุทธองค์ได้ทรงสอนวิธีที่จะทำตนให้เป็นที่รักของสังคมว่า ขั้นแรกให้ปรับที่ตัวของเราเองก่อน คือ ต้องทำตัวเราให้เป็นคนน่ารักเสียก่อน โดยการปฏิบัติตามหลักปาปนิกรธรรม ซึ่งเป็นหลักคุณธรรมที่เป็นเครื่องยึดเหนี่ยวใจคนผูกใจคนและประสานหมู่ชนให้มีความสามัคคี ประกอบด้วย 1) จักขุมมา (วิสัยทัศน์) 2) วิรุโ (ความสามารถด้านการบริหาร) และ 3) นิสสัยสัมปันโน (มนุษยสัมพันธ์)

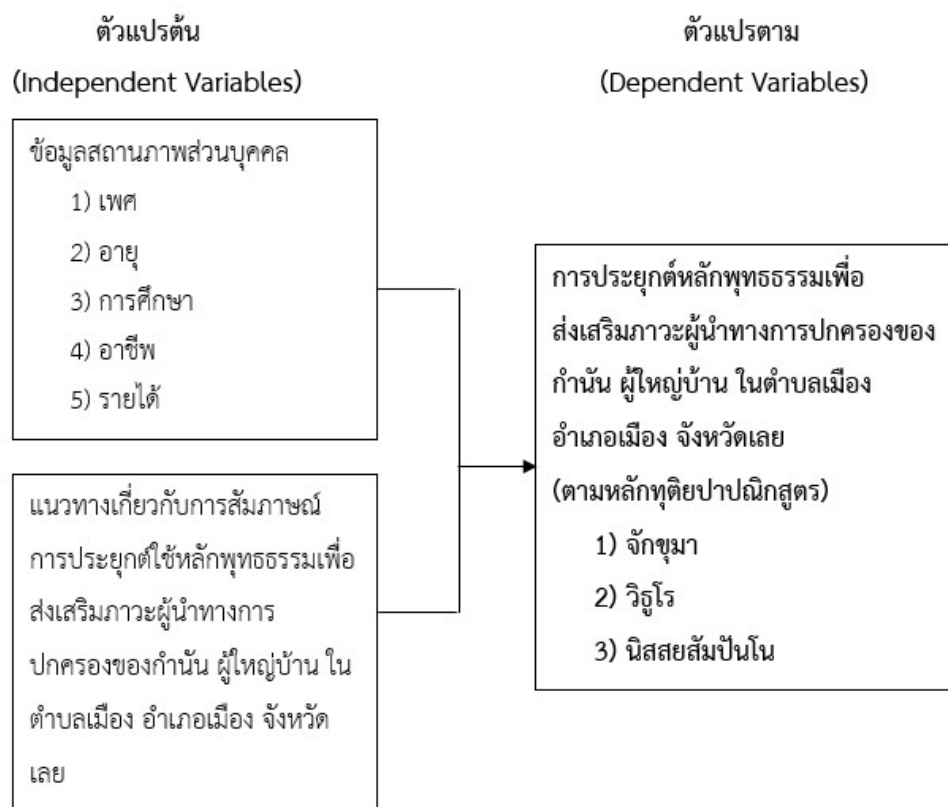
จากปัญหาและความสำคัญดังกล่าว ผู้วิจัยได้ศึกษาเรื่อง “การประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมภาวะผู้นำทางการปกครองของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในตำบลเมือง อำเภอเมือง จังหวัดเลย” เพื่อนำผลการศึกษา มาใช้เป็นแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำทางการปกครองของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ให้มีความรู้ และความเข้าใจในการปกครองดูแลประชาชนตามหลักพุทธธรรม สามารถประยุกต์ใช้กับภาวะผู้นำของทางการปกครองของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในท้องที่ให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ใช้เป็นแนวทางในการพัฒนากำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ซึ่งเป็นผู้นำในการปกครองในระดับท้องที่ และเป็นรากฐานที่สำคัญในการปกครองดูแลประชาชนของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ให้มีประสิทธิภาพต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับภาวะผู้นำทางการปกครองของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในตำบลเมือง อำเภอเมือง จังหวัดเลย
2. เพื่อเปรียบเทียบภาวะผู้นำทางการปกครองของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในตำบลเมือง อำเภอเมือง จังหวัดเลย โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล
3. เพื่อนำเสนอการประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมภาวะผู้นำทางการปกครองของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในตำบลเมือง อำเภอเมือง จังหวัดเลย

กรอบแนวคิดในการวิจัย

งานวิจัยเรื่อง “การประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมภาวะผู้นำทางการปกครองของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในตำบลเมือง อำเภอเมือง จังหวัดเลย” ผู้วิจัยได้กำหนดกรอบแนวคิดการวิจัยจากการศึกษาเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

ภาพที่ 1 กรอบแนวความคิด

วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed Method Research) โดยใช้การวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ที่รวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) และการวิจัยเชิง

คุณภาพ ที่ได้รวบรวมข้อมูลโดยใช้การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth interview) โดยดำเนินการให้สอดคล้องกับ ปัญหาและครอบคลุมความคิดการวิจัย

1. ประชากร กลุ่มตัวอย่าง และผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

ประชากร ได้แก่ ผู้บริหาร สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลและตัวแทนประชาชน ตำบลเมือง อำเภอมือง จังหวัดเลย

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ผู้บริหาร สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลและตัวแทน ประชาชน ตำบลเมือง อำเภอมือง จังหวัดเลย จำนวนรวมทั้งสิ้น 300 รูป/คน กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่าง โดยการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ได้แก่ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ผู้บริหาร และสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล ใน ตำบลเมือง อำเภอมือง จังหวัดเลย จำนวนรวมทั้งสิ้น 12 คน ดังนี้

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ 1-9 ผู้ใหญ่บ้าน จำนวน 9 หมู่บ้าน

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ 10 กำนันตำบลเมือง

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ 11 นายกองค์การบริหารส่วนตำบลเมือง

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ 12 ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลเมือง

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเชิงปริมาณเป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) โดยแบ่งออกเป็น 4 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับ การปฏิบัติตามหลักปาปนิกรรมของกำนัน ผู้ใหญ่บ้านใน ตำบลเมือง อำเภอมือง จังหวัดเลย มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) 5 ระดับคือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับภาวะผู้นำของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในตำบลเมือง อำเภอมือง จังหวัดเลย โดยมีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) 5 ระดับ

ตอนที่ 4 แบบสอบถามเกี่ยวกับแนวทางการส่งเสริมภาวะผู้นำทางการปกครองของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในตำบลเมือง อำเภอมือง จังหวัดเลย มีลักษณะเป็นคำถามปลายเปิด (Open Ended Question) เพื่อให้ผู้ตอบแบบสอบถามได้แสดงความคิดเห็นอย่างเป็นอิสระ

2) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเชิงคุณภาพเป็นแบบสัมภาษณ์เชิงลึก (In-dept Interview) แบ่งออกเป็น 3 ตอน ได้แก่

ตอนที่ 1 เป็นแบบสัมภาษณ์ เกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ โดยถามเกี่ยวกับ เพศ อายุ ระดับการศึกษา ตำแหน่งทางวิชาการ และประสบการณ์ในการทำงาน

ตอนที่ 2 เป็นแบบสัมภาษณ์สอบถามเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางการปกครองของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในตำบลเมือง อำเภอเมือง จังหวัดเลย ประกอบด้วย (1) ด้านการมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ (2) ด้านการสร้างแรงบันดาลใจ (3) ด้านการกระตุ้นให้ใช้ปัญญา และ (4) ด้านการคำนึงถึงปัจเจกบุคคล

ตอนที่ 3 เป็นแบบสัมภาษณ์สอบถามเกี่ยวกับการวิเคราะห์ตามหลักปาปนิคสูตร ได้แก่ จักขุมา (มีปัญหา มองการณ์ไกล) วิฐุโร (จัดการธุระได้ดี) และ นิสสยสัมปันโน (มีมนุษยสัมพันธ์)

ผลการวิจัย

การวิจัย เรื่อง การประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมภาวะผู้นำทางการปกครองของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในตำบลเมือง อำเภอเมือง จังหวัดเลย มีประเด็นสรุปผลการวิจัย ดังนี้

1. ระดับภาวะผู้นำทางการปกครองของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในตำบลเมือง อำเภอเมือง จังหวัดเลย

1.1) ผลการวิเคราะห์ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ดังนี้ เพศ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศชาย คิดเป็นร้อยละ 56.37 และเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 37.3 อายุ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่อายุระหว่าง 31 – 40 ปี คิดเป็นร้อยละ 32.67 รองลงมาคืออายุระหว่าง 41 – 50 ปี คิดเป็นร้อยละ 29.00 มีอายุต่ำกว่า 30 ปี คิดเป็นร้อยละ 26.33 และมีอายุ 51 ปีขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 12.00 ตามลำดับ ระดับการศึกษา พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีการศึกษาปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 41.00 มีการศึกษามากกว่าปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 40.33 และมีการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 18.67 ตามลำดับ อาชีพ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่อาชีพ เป็นเกษตรกร คิดเป็นร้อยละ 39.33 รองลงมาคืออาชีพข้าราชการ/พนักงานของรัฐ คิดเป็นร้อยละ 26.33 มีอาชีพเอกชน/ธุรกิจส่วนตัว คิดเป็นร้อยละ 22.33 และมีอาชีพอื่น ๆ คิดเป็นร้อยละ 12.00 ตามลำดับ และรายได้ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีรายได้ต่ำกว่า 15,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 37.67 รองลงมาคือรายได้ 20,001-25,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 26.00 มีรายได้ 15,001 – 20,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 18.00 มีรายได้ 30,001 บาทขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 9.33 และมีรายได้ 25,001 - 30,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 9.00 ตามลำดับ

1.2) ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการปฏิบัติตามหลักปาปนิคธรรมของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในตำบลเมือง อำเภอเมือง จังหวัดเลย พบว่า ประชาชนมีความคิดเห็นต่อการปฏิบัติตามหลักปาปนิคธรรมของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในตำบลเมือง อำเภอเมือง จังหวัดเลย โดยภาพรวมอยู่ในระดับ มาก ทุกข้อ มีค่าเฉลี่ย $\bar{X} = 3.98$ (S.D. = 0.47) เมื่อจำแนกเป็นรายด้าน พบว่า ด้านนิสสยสัมปันโน (มนุษยสัมพันธ์) มีค่าเฉลี่ย $\bar{X} = 4.07$ (S.D. = 0.98) รองลงมาคือ ด้านวิฐุโร (ความสามารถด้านการบริหาร) มีค่าเฉลี่ย $\bar{X} = 3.94$ (S.D. = 0.48) และ ด้านจักขุมา (วิสัยทัศน์) มีค่าเฉลี่ย $\bar{X} = 3.93$ (S.D. = 0.58) ตามลำดับ

1.3) ผลการวิเคราะห์ข้อมูลภาวะผู้นำของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในตำบลเมือง อำเภอเมือง จังหวัดเลย พบว่า ประชาชนมีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในตำบลเมือง อำเภอเมือง จังหวัดเลย

โดยภาพรวมอยู่ในระดับ มาก ทุกข้อ มีค่าเฉลี่ย $\bar{X} = 3.93$ (S.D. = 0.49) เมื่อจำแนกเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการสร้างแรงบันดาลใจ มีค่าเฉลี่ย $\bar{X} = 3.96$ (S.D. = 0.56) รองลงมาคือ ด้านการกระตุ้นให้ใช้ปัญญา และด้านการคำนึงถึงปัจเจกบุคคล มีค่าเฉลี่ยเท่ากันคือ $\bar{X} = 3.94$ (S.D. = 0.58) และด้านการมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ มีค่าเฉลี่ย $\bar{X} = 3.88$ (S.D. = 0.55) ตามลำดับ

2. ผลการเปรียบเทียบภาวะผู้นำทางการปกครองของกำนัน ผู้ใหญ่บ้านในตำบลเมือง อำเภอเมือง จังหวัดเลย

ประชาชนมีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำทางการปกครองของกำนัน ผู้ใหญ่บ้านในตำบลเมือง อำเภอเมือง จังหวัดเลย จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล พบว่า เพศ อายุ และอาชีพ แตกต่างกัน ดังนี้

ตารางที่ 1 ผลสรุปการเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อภาวะผู้นำตามหลักปาปนิกรรมของกำนัน ผู้ใหญ่บ้านในตำบลเมือง อำเภอเมือง จังหวัดเลย โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

(n=300)

สมมติฐาน	ตัวแปรต้น	ตัวแปรตาม	ค่า t	ค่า F	Sig.	ผลการศึกษา	
						ยอมรับ	ปฏิเสธ
1	เพศ	ภาวะผู้นำของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน	0.10	-	0.91	-	✓
2	อายุ	ภาวะผู้นำของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน		0.55	0.64	-	✓
3	การศึกษา	ภาวะผู้นำของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน		14.24	0.00	✓	-
4	อาชีพ	ภาวะผู้นำของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน		1.82	0.14	-	✓
5	รายได้	ภาวะผู้นำของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน		4.92	0.001	✓	-

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ประชาชนที่มี เพศ ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำของกำนัน ผู้ใหญ่บ้านในตำบลเมือง อำเภอเมือง จังหวัดเลย โดยภาพรวมไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จึงปฏิเสธสมมติฐานการวิจัย

ประชาชนที่มี อายุ ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำของกำนัน ผู้ใหญ่บ้านในตำบลเมือง อำเภอเมือง จังหวัดเลย โดยภาพรวมไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จึงปฏิเสธสมมติฐานการวิจัย

ประชาชนที่มี ระดับการศึกษา ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำของกำนัน ผู้ใหญ่บ้านใน ตำบลเมือง อำเภอเมือง จังหวัดเลย โดยภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จึงยอมรับ สมมติฐานการวิจัย

ประชาชนที่มี อาชีพ ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำของกำนัน ผู้ใหญ่บ้านในตำบลเมือง อำเภอเมือง จังหวัดเลย โดยภาพรวมไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จึงปฏิเสธสมมติฐาน การวิจัย

ประชาชนที่มี รายได้ ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำของกำนัน ผู้ใหญ่บ้านในตำบลเมือง อำเภอเมือง จังหวัดเลย โดยภาพรวมไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จึงยอมรับสมมติฐาน การวิจัย

3. การประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมภาวะผู้นำทางการปกครองของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในตำบลเมือง อำเภอเมือง จังหวัดเลย

3.1) แนวทางการส่งเสริมภาวะผู้นำทางการปกครองของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในตำบลเมือง อำเภอ เมือง จังหวัดเลย พบว่า ประกอบไปด้วย 4 ด้าน คือ 1) ด้านการมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ 2) ด้านการสร้าง แรงบันดาลใจ 3) ด้านการกระตุ้นให้ใช้ปัญญา และ 4) ด้านการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล และจากการ สัมภาษณ์ถึงการปฏิบัติตามหลักปาปนิกรรม ประกอบไปด้วย จักขุมา วิธูโร และนิสสยสัมปันโน การวิเคราะห์ ข้อมูลดังกล่าวสามารถนำเสนอผลการวิจัยแบบพรรณนา ได้ดังนี้

(1) ด้านการมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ กำนันและผู้ใหญ่บ้านควรใช้อำนาจในการบริหาร กำหนดนโยบายในการบริหารงานและพัฒนาชุมชน มีความมุ่งมั่นอย่างมีอุดมการณ์ในการปกครองควรยึดถือ หลักคุณธรรมและจริยธรรมในการปกครองไม่มีอคติ สามารถควบคุมอารมณ์ได้ในสถานการณ์วิกฤต ซึ่งจะ แสดงให้เห็นถึงความสามารถในการควบคุมอารมณ์ ควรปกครองให้เกิดความเชื่อถือศรัทธาในคารพนับถือของ ประชาชนในชุมชน และไม่เคร่งครัดในกฎระเบียบจนเกินไป

(2) ด้านการสร้างแรงบันดาลใจ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ควรส่งเสริมความก้าวหน้าในอาชีพของคน ในชุมชน โดยให้ความสำคัญในการพูด ไม่ด่าทอ เพราะทุกคนชอบคนพูดเพราะ การใช้งานคนควรมีความ เอื้อเฟื้อซึ่งกันละกัน ควรสร้างแรงบันดาลใจในการพัฒนาตนเองและบุคลากรในท้องถิ่นให้มากขึ้น ควรยกย่อง ประชาชนในชุมชนที่มีผลการปฏิบัติงานดีเด่น มีการประพฤติหรือแสดงออกในทางที่ทำให้เกิดภูมิใจ แรงบันดาลใจ กับผู้ตามเพื่อการสร้างแรงจูงใจภายในชุมชนประสบผลสำเร็จ

(3) ด้านการกระตุ้นให้ใช้ปัญญา กำนันและผู้ใหญ่บ้านควรกระตุ้นให้คนในชุมชนมีความคิด ริเริ่มสร้างสรรค์ ไม่ซ้ำซาก แต่อยู่ในกรอบของกฎระเบียบข้อบังคับ ให้ประชาชนในชุมชนพัฒนาวิธีการทำงาน ด้วยแนวทางใหม่ๆ กระตุ้นให้คนในชุมชนมีความรอบรู้และก้าวหน้าต่อการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีและโลก ในปัจจุบัน ควรให้ตระหนักถึงปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นในชุมชนทำให้คนในชุมชนมีความต้องการหาแนวทางใหม่ มาแก้ปัญหาในชุมชนของตนเอง

(4) ด้านการกระตุ้นให้ใช้ปัญญา กำนันและผู้ใหญ่บ้านควรกระตุ้นให้คนในชุมชนมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ไม่ซ้ำซาก แต่อยู่ในกรอบของกฎระเบียบข้อบังคับ ให้ประชาชนในชุมชนพัฒนาวิธีการทำงานด้วยแนวทางใหม่ๆ กระตุ้นให้คนในชุมชนมีความรอบรู้และก้าวทันต่อการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีและโลกในปัจจุบัน ควรให้ตระหนักถึงปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นในชุมชนทำให้คนในชุมชนมีความต้องการหาแนวทางใหม่มาแก้ปัญหาในชุมชนของตนเอง

3.2) แนวทางการประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมภาวะผู้นำทางการปกครองของกำนันผู้ใหญ่บ้าน ในตำบลเมือง อำเภอเมือง จังหวัดเลย พบว่า การปฏิบัติตามหลักปาปนิกรรมประกอบไปด้วย จักขมา วิจิโร และนิสสัยสัมปันโน ดังนี้

(1) ด้านจักขมา (วิสัยทัศน์) กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ควรมีการกำหนดวิสัยทัศน์ในการบริหารอย่างชัดเจนและเปิดรับความคิดของผู้ใต้บังคับบัญชาเพื่อสะท้อนออกมาได้ตรงกับปัญหา กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ควรเป็นผู้ยึดหลักการและบริหารงานอย่างเป็นขั้นตอนตามวิสัยทัศน์ที่วางไว้ มีวิสัยทัศน์ที่มาจากแผนพัฒนาที่มาจากการมีส่วนร่วมความคิดของประชาชน เพื่อสะท้อนออกมาได้ตรงกับปัญหาและสามารถโน้มน้าวให้คนในชุมชนเกิดการยอมรับและการลงมือทำงานตามแผนงานต่างๆ ให้บรรลุผลสำเร็จด้วย

(2) ด้านวิจิโร (ความสามารถด้านการบริหาร) กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ควรมีการบริหารอย่างชัดเจนและเป็นสัดส่วนและสามารถแก้ไขให้ทันที่วงที่ให้ความร่วมมือระหว่างกองงานต่างๆ เพื่อให้การบริหารมีประสิทธิภาพ โดยมีการวางแผนการบริหารเวลาให้เกิดประโยชน์กับองค์กร การบริหารอย่างเป็นมืออาชีพที่จะสามารถสร้างอำนาจชักนำคนอื่นให้บริหารตามที่ต้องการได้ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ควรสร้างความร่วมมือร่วมใจกันในการปฏิบัติงานเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของชุมชนร่วมกัน

(3) ด้านนิสสัยสัมปันโน (มนุษยสัมพันธ์) กำนัน ผู้ใหญ่บ้านที่มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีกับทุกคนและทุกองค์กรควรให้ความสำคัญกับคุณธรรมและจริยธรรม ให้โอกาสและสนับสนุนคนที่มีความรู้ความสามารถให้ดำรงตำแหน่งที่เหมาะสม เอาใจใส่และสร้างความเชื่อมั่นให้ทุกคนในชุมชน กำนัน ผู้ใหญ่บ้านควรเป็นผู้ที่เปิดกว้างในการรับฟังความคิดเห็นและข้อเสนอแนะจากประชาชนในชุมชน ควรให้โอกาสและสนับสนุนคนที่มีความรู้ความสามารถให้ดำรงตำแหน่งที่เหมาะสมเพื่อให้ได้คนมีความรู้ความสามารถมาทำงานในชุมชน

อภิปรายผล

จากการวิจัย เรื่อง การประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมภาวะผู้นำทางการปกครองของกำนันผู้ใหญ่บ้าน ในตำบลเมือง อำเภอเมือง จังหวัดเลย มีประเด็นนำมาอภิปรายผล ดังนี้

1. ภาวะผู้นำทางการปกครองของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในตำบลเมือง อำเภอเมือง จังหวัดเลย พบว่า ภาวะผู้นำทางการปกครองของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในตำบลเมือง อำเภอเมือง จังหวัดเลย โดยภาพรวมทั้ง 4 ด้าน อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยจะเห็นว่า ภาวะผู้นำนั้น มีกระบวนการที่มีประสิทธิผลของการบริหารอย่างชัดเจน ตลอดจนได้รับความร่วมมือจากพนักงานขององค์การบริหารส่วนตำบลเมืองและจากประชาชน ในการดำเนินกิจกรรมต่างๆ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พระประสิทธิ์ สุเขติโต (บุญหนา) (2563) ได้ศึกษาเรื่อง

“ภาวะผู้นำทางการเมืองของผู้นำท้องถิ่นในองค์การบริหารส่วนตำบลกุดน้ำใส อำเภोजัตุรัส จังหวัดชัยภูมิ” ผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำทางการเมืองท้องถิ่นในองค์การบริหารส่วนตำบลกุดน้ำใส อำเภोजัตุรัส จังหวัดชัยภูมิ ผู้นำท้องถิ่นคือบุคคลที่ควรยึดถือหลักการและการบริหารจัดการองค์การอย่างมีขั้นตอน วางนโยบายที่มีเป้าหมายและคุ้มค่า มีจิตใจโอบอ้อมอารี และเสียสละ สามารถแสดงภาวะผู้นำต่อเพื่อนร่วมงานด้วยความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ มีการกำหนดนโยบายในการบริหารได้อย่างเหมาะสม และสอดคล้องกับ ภูญาพัชญ์ สรณวัชร เอกากุล (2566) ที่ศึกษา เรื่อง “คุณลักษณะผู้นำท้องถิ่นที่พึงประสงค์กับการบริหารการพัฒนาชุมชนในจังหวัดเชียงใหม่” พบว่า ผู้นำที่พึงประสงค์ต่อการพัฒนาชุมชนท้องถิ่น จำเป็นต้องมีคุณลักษณะด้านพฤติกรรม การแสดงออกต่อสังคมอย่างเหมาะสม มีความรู้ความสามารถเชิงการบริหารจัดการและการพัฒนาชุมชน มีภาวะผู้นำและผู้ตามในตัวตน มีระบบวิธีคิดในเชิงระบบ มีการปรับตัวให้เป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้เท่าทันกับการเปลี่ยนแปลง เป็นบุคคลที่มีเครือข่ายความร่วมมือ มีความรู้ มีทักษะการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการประชาสัมพันธ์ รวมทั้งการเป็นบุคคลที่เกิดในชุมชนในลักษณะการสำนึกความรักบ้านเกิดเมืองนอน

2. ผลการเปรียบเทียบภาวะผู้นำทางการเมืองการปกครองของกำนัน ผู้ใหญ่บ้านในตำบลเมือง อำเภอเมือง จังหวัดเลย ประชาชนมีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำทางการเมืองการปกครองของกำนัน ผู้ใหญ่บ้านในตำบลเมือง อำเภอเมือง จังหวัดเลย จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล พบว่า เพศ อายุ และอาชีพ มีความคิดเห็นแตกต่างกัน การนำความคิดเห็นของประชาชนมาเป็นแนวทางในการพัฒนาคุณลักษณะผู้นำและการบริหารจัดการในชุมชนมาใช้ ไม่เพียงแต่เสริมสร้างภาวะผู้นำที่มีคุณภาพ แต่ยังเป็นแนวทางในการสร้างชุมชนที่มีความมั่นคงและเป็นธรรมในทุกระดับ ซึ่งสอดคล้องกับ พระประดิษฐ์ อภินนโท (นรินนอก) (2560) ได้ทำการวิจัย “รูปแบบภาวะผู้นำตามหลักพุทธธรรม ของผู้บริหารเทศบาลตำบลกุดจิก อำเภอสูงเนิน จังหวัดนครราชสีมา” พบว่า ประชาชนมีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำทางการเมืองการปกครองของผู้บริหารเทศบาลตำบลกุดจิก จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล พบว่า เพศ อายุ และอาชีพ มีความคิดเห็นแตกต่างกัน ทั้ง 3 ด้าน ดังนี้ 1) ด้านจักษุมหา ผู้บริหารมีความเมตตาและกรุณา ต่อประชาชนด้วยการใส่ใจในการดูแลประชาชนในองค์กรเสมือนหนึ่งสมาชิกในครอบครัว 2) ด้านวิจิโร ผู้บริหารควรมีความกรุณาต่อประชาชนด้วยการไม่ทำให้ประชาชนต้องทุกข์ใจ และ 3) ด้านนิสยสัมปันโน เมื่อประชาชนประสบกับอุปสรรคในการทำงานใดๆ ผู้บริหารต้องให้ความช่วยเหลือให้ผ่านพ้นอุปสรรคไปได้ ผู้บริหารไม่ควรซ้ำเติมด้วยการลงโทษอย่างไม่เป็นธรรม ลงโทษโดยไร้เหตุผลหรือลงโทษเพราะมีอำนาจอยู่ในมือ และ ปัญจศิลป์ วรรณภพ (2566) ทำการศึกษา “การประยุกต์หลักปาปนิกรรมเพื่อพัฒนาภาวะผู้นำของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในตำบลไชยวัฒนา อำเภอปัว จังหวัดน่าน” ผลการวิจัย พบว่า ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ด้านเพศ อายุ และรายได้ที่มีความแตกต่างกัน ส่งผลต่อแนวทางในการประยุกต์หลักปาปนิกรรมมาใช้ในการพัฒนาภาวะผู้นำของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในตำบลไชยวัฒนา 1) ด้านจักษุมหา การเป็นผู้มีวิสัยทัศน์ที่กว้างไกล มีการกำหนดทิศทางการดำเนินงานโดยเน้นการมีส่วนร่วมของประชาชน 2) ด้านวิจิโร การเป็นผู้ชำนาญในงาน มีความรับผิดชอบต่อการกิจที่ได้รับมอบหมายอย่างเต็มความสามารถ แก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นได้ทันต่อเหตุการณ์ และ 3) ด้านนิสยสัมปันโน การเป็นผู้มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีและได้รับความเชื่อถือจาก

ผู้อื่น ควรเป็นกัลยาณมิตรกับผู้ร่วมงานและประชาชน มีทักษะด้านมนุษยสัมพันธ์ที่ดีในการติดต่อประสานงาน และเป็นนักประสานงานที่มุ่งสร้างความสัมพันธ์อันดีกับคนในชุมชน

3. การประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมภาวะผู้นำทางการปกครองของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในตำบลเมือง อำเภอมือง จังหวัดเลย

3.1 แนวทางการส่งเสริมภาวะผู้นำทางการปกครองของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในตำบลเมือง อำเภอมือง จังหวัดเลย พบว่า ประกอบไปด้วย 4 ด้าน คือ 1) ด้านการมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ 2) ด้านการสร้างแรงบันดาลใจ 3) ด้านการกระตุ้นให้ใช้ปัญญา และ 4) ด้านการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล ซึ่งสอดคล้องกับ พระครูสังฆรักษ์เอกลักษณ์ อชิโต, เต็มศักดิ์ ทองอินทร์, สุรพล สุยะพรหม (2567) ศึกษาเรื่องการประยุกต์ใช้หลักทศพิธราชธรรมเพื่อการพัฒนาภาวะผู้นำของนักการเมืองท้องถิ่น ในจังหวัดสมุทรสงคราม ผลการวิจัยพบว่า การประยุกต์ใช้หลักทศพิธราชธรรมเพื่อการพัฒนาภาวะผู้นำของนักการเมืองท้องถิ่น ในจังหวัดสมุทรสงคราม พบว่า จักขุมา (มีวิสัยทัศน์ ชำนาญในการใช้ความคิด) โดยการสร้างความเข้มแข็งของระบบการศึกษาท้องถิ่น สนับสนุนการพัฒนาเศรษฐกิจท้องถิ่นอย่างยั่งยืน วิจิโร (จัดการงานดี ชำนาญด้านเทคนิค) ความเชี่ยวชาญในความรับผิดชอบต่อสังคมและการดำเนินการที่ยั่งยืน ความเชี่ยวชาญในการวางแผนและการจัดการ นิสสัยสัมปันโน (มีมนุษยสัมพันธ์ ชำนาญด้านมนุษยสัมพันธ์) การสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ การสร้างความไว้วางใจและความสัมพันธ์ที่ดี การฟังและเข้าใจความต้องการของประชาชน

3.2 แนวทางการประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมภาวะผู้นำทางการปกครองของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในตำบลเมือง อำเภอมือง จังหวัดเลย พบว่า การปฏิบัติตามหลักปาปนิกรรมประกอบไปด้วย 1) ด้านจักขุมา (วิสัยทัศน์) มีการกำหนดวิสัยทัศน์ในการบริหารอย่างชัดเจนและเปิดรับความคิดของผู้อื่นเพื่อสะท้อนออกมาได้ตรงกับปัญหา 2) ด้านวิจิโร (ความสามารถด้านการบริหาร) กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ควรมีการบริหารอย่างชัดเจนและเป็นสัดส่วนและสามารถแก้ไขให้ทันที่วงที่ให้ความร่วมมือระหว่างกองงานต่างๆ เพื่อให้การบริหารมีประสิทธิภาพ โดยมีการวางแผนการบริหารเวลาให้เกิดประโยชน์กับองค์กร และ 3) ด้านนิสสัยสัมปันโน (มนุษยสัมพันธ์) กำนัน ผู้ใหญ่บ้านที่มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีกับทุกคนและทุกองค์กรควรให้ความสำคัญกับคุณธรรมและจริยธรรม ให้โอกาสและสนับสนุนคนที่มีความรู้ความสามารถให้ดำรงตำแหน่งที่เหมาะสม เอาใจใส่และสร้างความเชื่อมั่นให้ทุกคนในชุมชน สอดคล้องกับ ปัญจศิลป์ วรรณภพ (2566) ทำการศึกษาเรื่อง “การประยุกต์หลักปาปนิกรรมเพื่อพัฒนาภาวะผู้นำของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในตำบลไชยวัฒนา อำเภอบัว จังหวัดน่าน” ผลการวิจัย พบว่า แนวทางในการประยุกต์หลักปาปนิกรรมมาใช้ในการพัฒนาภาวะผู้นำของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในตำบลไชยวัฒนา (1) ด้านจักขุมา การเป็นผู้มีวิสัยทัศน์ที่กว้างไกล กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ควรกำหนดทิศทางการดำเนินงานโดยเน้นการมีส่วนร่วมของประชาชน มีวิสัยทัศน์มองการณ์ไกล มีกระบวนการคิดที่รอบคอบและมีเหตุผล (2) ด้านวิจิโร การเป็นผู้ชำนาญในงาน กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ควรมีความ รับผิดชอบต่อการกิจที่ได้รับมอบหมายอย่างเต็มความสามารถ แก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นได้ทันต่อเหตุการณ์ มีความชำนาญในงานของตน และมีความชำนาญเฉพาะด้าน ทั้งการบริหารคน บริหารทรัพยากร

หรือบริหาร ชุมชน (3) ด้านนิสสัยสัมพันธ์ การเป็นผู้มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีและได้รับความเชื่อถือจากผู้อื่น กำนันผู้ใหญ่บ้าน ควรเป็นกัลยาณมิตรกับผู้ร่วมงานและประชาชน มีทักษะด้านมนุษยสัมพันธ์ที่ดีในการติดต่อประสานงาน และเป็นนักประสานงานที่มุ่งสร้างความสัมพันธ์อันดีกับคนในชุมชน

ข้อเสนอแนะ

จากการวิจัย เรื่อง การบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศในยุคดิจิทัลของผู้บริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ในจังหวัดเลย มีข้อเสนอแนะจากผลการวิจัยในแต่ละด้าน ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1) ควรให้ความสำคัญโดยมอบนโยบายพัฒนาภาวะความเป็นผู้นำตามหลักปาปนิกรรม ด้วยการฝึกฝนตนเอง และปฏิบัติตนโดยประยุกต์หลักธรรมมาใช้ในการปกครองเพื่อเป็นบรรทัดฐานการบริหารงาน ให้บรรลุวัตถุประสงค์ และมีประสิทธิภาพเหมาะสมกับวิสัยทัศน์ พันธกิจ จุดมุ่งหมาย และแผนพัฒนาแต่ละด้าน

2) ควรให้การศึกษาแก่กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน โดยการอบรม เข้าร่วมโครงการต่างๆ ให้เหมาะสมกับงาน การมีส่วนร่วมในการรับทราบ นโยบาย แผนพัฒนา กฎระเบียบ ข้อบังคับต่างๆ กับกำนัน ผู้บุคลากรเพื่อเพิ่มศักยภาพในการปกครอง

3) ผู้บริหารองค์กรสามารถนำผลการวิจัยนี้ไปศึกษา และปรับใช้เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพภายในองค์กรในด้านวิสัยทัศน์ ด้านการบริหาร ด้านมนุษยสัมพันธ์ และส่งเสริมด้านคุณธรรมจริยธรรม

2. ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

1) กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ควรเป็นมิตรไมตรี มีความปรารถนาดี อ่อนน้อมถ่อมตน รับฟังความคิดเห็นของหลายๆ ฝ่ายให้มาก กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ต้องพัฒนาตนให้มีวิสัยทัศน์ พัฒนาความรู้ความสามารถในการปกครองให้มาก มีการปลูกฝังวิธีคิดในการให้อภัย ให้โอกาส และให้ความเมตตา ทั้งแก่ตน และประชาชน

2) กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ควรรู้จักบริหารงานบุคคล เลือกบุคคลที่มีคุณภาพ โดยไม่เห็นแก่พวกพ้อง หรือญาติพี่น้องเข้ามาทำงานในตำแหน่งที่เหมาะสม มีการดูแลเอาใจใส่บุคลากร ให้เกิดความสุขสนุกกับการทำงานด้วย

3) กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ควรให้การช่วยเหลือ ให้คำแนะนำอย่างยุติธรรมเท่าเทียมกัน เสมอภาค ตามเหตุผลเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ประชาชนให้มากขึ้น ควรให้ประชาชนร่วมแสดงความคิดเห็นในการบริหารงาน ตรวจสอบองค์กรอย่างเต็มที่ ไม่ปิดบัง ควรจะสร้างมนุษยสัมพันธ์ต่อบุคคลรอบข้าง สร้างบรรยากาศที่ดีในการทำงานร่วมกันกับทุกฝ่ายทั้งเจ้าหน้าที่ ประชาชน หน่วยงานต่างๆ

3. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยในครั้งต่อไป

1) ควรทำการศึกษาวิจัยในเชิงคุณภาพเพื่อได้ข้อมูลที่เจาะลึกในประเด็นที่เกี่ยวกับการประยุกต์ใช้หลักปาปนิกรรมสำหรับกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่นๆ

2) ควรทำการวิจัยในการนำหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาในหัวข้อธรรมอื่นๆ มาประยุกต์ใช้ในการบริหารจัดการด้วย

3) ควรทำวิจัยที่เกี่ยวกับการพัฒนาภาวะผู้นำตามแนวพระพุทธศาสนาในเขตพื้นที่การศึกษาให้กว้างกว่านี้ เช่น องค์การบริหารส่วนจังหวัด เป็นต้น

องค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัย

จากการวิจัยเรื่อง “การประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมภาวะผู้นำทางการปกครองของกำนันผู้ใหญ่บ้าน ในตำบลเมือง อำเภอเมือง จังหวัดเลย” สรุปได้ว่า ภาวะผู้นำทางการปกครองของกำนันผู้ใหญ่บ้าน ในตำบลเมือง อำเภอเมือง จังหวัดเลย ประกอบไปด้วย 4 ด้านที่สำคัญ คือ

1. ด้านการมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ กำนันผู้ใหญ่บ้าน จำเป็นต้องโน้มน้าวจิตใจของประชาชนให้เชื่อถือ ศรัทธา สามารถควบคุมอารมณ์ในสถานการณ์ต่างๆ และมุ่งมั่นที่จะพัฒนาท้องถิ่นอย่างจริงจัง ยึดถือหลักคุณธรรมและจริยธรรมในการปกครอง มีการพัฒนาที่มาจากมีส่วนร่วมของประชาชน

2. ด้านการสร้างแรงบันดาลใจ กำนันผู้ใหญ่บ้าน ต้องใช้คำพูดและการกระทำที่เป็นการให้กำลังใจประชาชน โดยการยกย่องบุคลากร หรือประชาชนในท้องถิ่นที่มีผลการปฏิบัติงานดีเด่น และส่งเสริมความก้าวหน้าในอาชีพของประชาชน และสามารถแก้ไขปัญหาให้ทันทั่วถึง

3. ด้านการกระตุ้นให้ใช้ปัญญา มีการกระตุ้นให้ประชาชนมีความริเริ่มสร้างสรรค์ ส่งเสริมชุมชนให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ กระตุ้นให้คนในชุมชนพัฒนาวิธีการทำงานด้วยแนวทางใหม่ๆ เน้นถึงความคุ้มค่าในการผลิต ส่งเสริมให้ประชาชนได้รับการอบรมเพิ่มเติมความรู้

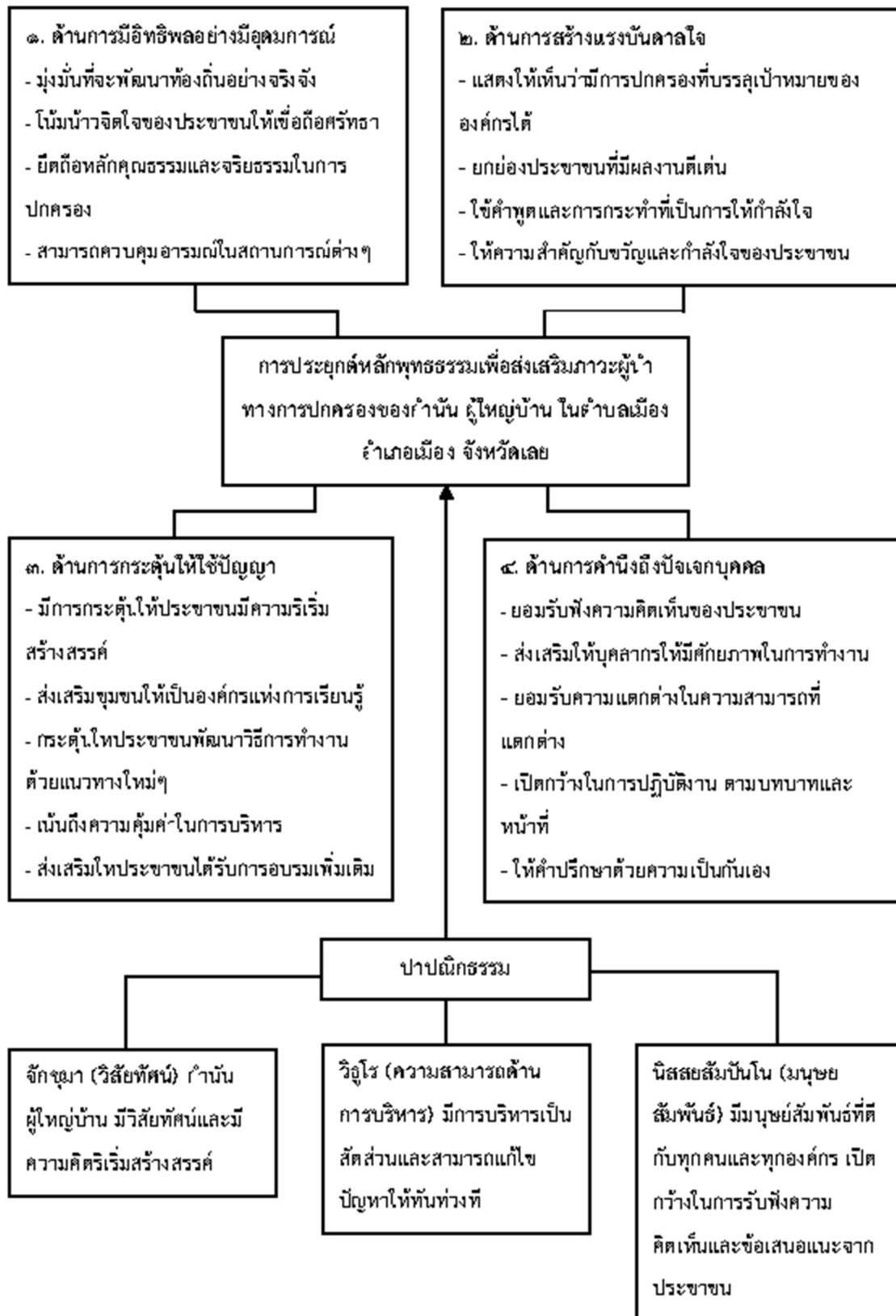
4. ด้านการคำนึงถึงปัจเจกบุคคล ยอมรับฟังความคิดเห็นของประชาชน ส่งเสริมให้ประชาชนมีศักยภาพในการทำงานยอมรับความแตกต่างในความสามารถที่แตกต่าง เปิดกว้างในการปฏิบัติงานตามบทบาท และหน้าที่ให้คำปรึกษาประชาชนด้วยความเป็นกันเอง

การประยุกต์หลักปาปนิกรรม

1) จักขุม (วิสัยทัศน์) กำนันผู้ใหญ่บ้าน มีวิสัยทัศน์และมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์มีบริหารและสามารถจัดลำดับปัญหา ก่อนหลังได้ดี ยึดหลักการและสามารถบริหารงานอย่างเป็นขั้นตอน

2) วิธูโร (ความสามารถด้านการบริหาร) กำนันผู้ใหญ่บ้าน มีนโยบายหรือโครงการเหมาะสมกับจังหวัด และเวลา มีการบริหารเป็นสัดส่วนและสามารถแก้ไขปัญหาให้ทันทั่วถึง มีความเข้าใจในกฎระเบียบหรือขั้นตอนในการทำงาน

3) นิสสยสัมปันโน (มนุษยสัมพันธ์) มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีกับทุกคนและทุกองค์กร เปิดกว้างในการรับฟังความคิดเห็นและข้อเสนอแนะจากประชาชน มีการวางแผนที่มีความรู้ความสามารถให้ดำรงตำแหน่งที่เหมาะสม เอาใจใส่ และสร้างความเชื่อมั่นให้ทุกคนในชุมชนเปิดกว้างในการรับฟังความคิดเห็นและข้อเสนอแนะจากประชาชน ดังแสดงใน ภาพที่ 2

ภาพที่ 2 องค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัย

เอกสารอ้างอิง

- ติน ปรัชญพฤตย์. (2543). *ภาวะผู้นำและการมีส่วนร่วมมนุษย์ในองค์กร*. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรม
ราช.
- ภิญญาพัชญ์ สรณวัชรเอกากุล. (2566). *คุณลักษณะผู้นำท้องถิ่นที่พึงประสงค์กับการบริหารการพัฒนาชุมชน
ในจังหวัดเชียงใหม่*. วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยแม่โจ้, 104-116.
- ทองดี ปาโส. (2566). *ภาวะผู้นำตามหลักปาปนิกรรมของการบริหารองค์กรในยุคชีวิตวิถีใหม่*, วารสารสห
วิทยาการนวัตกรรมการบริหาร 6(4), 145-151.
- ปัญญาศิลป์ วรรณภพ. (2566). *การประยุกต์หลักปาปนิกรรมเพื่อพัฒนาภาวะผู้นำของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ใน
ตำบลไชยวัฒนา อำเภอบัว จังหวัดน่าน*, วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, บัณฑิต
วิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 155-158.
- พระครูวิชัยธรรมโสภณ. (2564). *ภาวะผู้นำทางการเมืองของนักการเมืองตามทรรศนะของพระสงฆ์ในเขตการ
ปกครองคณะสงฆ์อำเภอनावัง จังหวัดหนองบัวลำภู*. วิทยานิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต, บัณฑิต
วิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 101-104.
- พระครูสังฆรักษ์เอกลักษณ์ อชีโต, เดิมศักดิ์ ทองอินทร์, สุรพล สุษะพรหม. (2567). *การประยุกต์ใช้หลักทศ
ปาปนิกรรมเพื่อการพัฒนาภาวะผู้นำของนักการเมืองท้องถิ่น ในจังหวัดสมุทรสงคราม*, วารสาร
สหวิทยาการนวัตกรรมการบริหาร 7(3), 114-129.
- พระประดิษฐ์ อภินนโท (นรินนอก). (2560). *รูปแบบภาวะผู้นำตามหลักพุทธธรรม ของผู้บริหารเทศบาลตำบล
กุดจิก อำเภอสูงเนิน จังหวัดนครราชสีมา*, วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐ
ประศาสนศาสตร์, บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 102-108.
- พระประสิทธิ์ สุเชื้อโต (บุญหนา). (2563). *ภาวะผู้นำทางการเมืองของผู้นำท้องถิ่นในองค์การบริหารส่วนตำบล
กุดน้ำใส อำเภอจัตุรัส จังหวัดชัยภูมิ*. วิทยานิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต, บัณฑิตวิทยาลัย:
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 52.
- สิน พันธุ์พินิจ. (2547). *เทคนิคการวิจัยทางสังคมศาสตร์*, กรุงเทพฯ: บริษัท จูนพับลิชชิง จำกัด.
- สุริยะ วิริยะสวัสดิ์. (2552). *บทบาทกำนันผู้ใหญ่บ้านท่ามกลางสังคมไทยที่เกิดการเปลี่ยนแปลงปัจจุบัน*.
วารสารกำนันผู้ใหญ่บ้าน. 62(3), 11-15.
- สรายุทธ หอมจันทร์. (2563). *ภาวะผู้นำของกำนันผู้ใหญ่บ้านที่ส่งผลต่อการบริหารราชการส่วนท้องถิ่นใน
จังหวัดสุพรรณบุรี*. วารสารรัฐศาสตรปริทรรศน์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. 7(1), 165-168.
- โสฬส บุญโส ศิริรัตน์ อุดมพันธ์ สาวิตรี มูลศรี และสุกัญญา ดีตา. (2564). *ภาวะความเป็นผู้นำของกำนันผู้
ใหญ่บ้านตำบลชัยพฤกษ์ อำเภอเมืองเลย จังหวัดเลย*. วารสารสังคมศาสตร์บูรณาการ, 1(3), 9-16.
- ศุภฤกษ์ ธาราพิพนธ์รา. (2565). *รูปแบบภาวะผู้นำและการมีส่วนร่วมทางการเมืองในองค์กรปกครองส่วน
ท้องถิ่นของกลุ่มราษฎรชาวไทยภูเขา อำเภอคลองลาน จังหวัดกำแพงเพชร*. วารสาร มจร การ
พัฒนาสังคม, 7(3), 273-288.

